

UZASADNIENIE

Apelacje prokuratora i obrońcy odniosły ten skutek, że w wyniku ich rozpoznania zaszła konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia o środka karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz powiązanego z nim zobowiązania oskarżonego do zwrotu dokumentu prawa jazdy i przekazania sprawy w tej części do ponownego rozpoznania. W toku kontroli instancyjnej potwierdzono bowiem zarzucone w tych apelacjach uchybienie proceduralne stanowiące bezwzględną przyczynę odwoławczą wymienioną w art. 439 § 1 pkt 7 kpk, co nie pozostawiło Sądowi Odwoławczemu żadnego wyboru – musiał zaskarżony wyrok w tej części uchylić.

Przechodząc do szczegółów – w zaskarżonym wyroku zachodzi sprzeczność w treści zawartego w punkcie 2 orzeczenia o środka karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, uniemożliwiająca jego wykonanie. Sąd Rejonowy orzekł bowiem w punkcie 2 wyroku zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 (czterech) lat. Zapis cyfrowy dotyczący okresu tego zakazu różni się od zapisu słownego. Rozprawa nie była nagrywana, więc nie da się odtworzyć, w jaki sposób odczytano ten zapis, a więc jakiej treści wyrok w tym zakresie ogłoszono. Realia sprawy uprawdopodobniają orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych zarówno na okres 3, jak i na okres 4 lat – żadne z tych rozstrzygnięć nie jest wykluczone (oskarżony miał 0,69 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu). Obecny na publikacji wyroku obrońca (k. 61 v) również w swojej apelacji podniósł zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej twierdząc, że nie jest w stanie określić, jaki okres zakazu miałby podlegać wykonaniu.

W tym miejscu należy odpowiedzieć na trzy pytania:

- czy wewnętrzna sprzeczność wyroku mogłaby być usunięta w trybie jego wykładni przeprowadzonej na podstawie art. 13 § 1 kkw;
- czy wyrok taki mógłby zostać konwalidowany poprzez sprostowanie go w trybie art. 105 kpk;
- wreszcie, czy lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku może „wybronić” go przez zarzutem wewnętrznej nie dającej się usunąć sprzeczności uniemożliwiającej wydanie wyroku (i pozwolić na jego wykładnię lub sprostowanie).

Na wszystkie trzy w/w pytania należy odpowiedzieć negatywnie. Poniżej zostanie to wykazane.

Co do wykładni wyroku – w piśmiennictwie nie budzi kontrowersji przekonanie o tym, że z sytuacją w której „sprzeczność uniemożliwia wykonanie” orzeczenia, mamy do czynienia wówczas, gdy usunięcie tej sprzeczności nie jest możliwe w trybie art. 13 § 1 kkw. Zgodnie z tym przepisem organ wykonujący orzeczenie oraz każdy, kogo orzeczenie bezpośrednio dotyczy, może zwrócić się do sądu, który je wydał o rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykonania orzeczenia lub zarzutów co do obliczenia kary (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek - Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz. Warszawa 2007, str. 694; T. Grzegorzczak - Komentarz. Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. 5 wydanie, str. 946). Oczywiście jest, że postanowienie wydane na podstawie art. 13 § 1 kkw ma służyć jedynie wyjaśnieniu wątpliwości, które mogą powstać na skutek nie dość precyzyjnych (dokładnych), czy ogólnych, sformułowań zawartych w orzeczeniu lub w związku ze zdarzeniami, które zaistniały po jego wydaniu. ***Nie może ono natomiast dokonywać zmian lub uzupełnień orzeczenia*** (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 1976 r. VI KRN 14/76, OSNPG 1976, z. 6, poz. 59 oraz M. Rogalski - Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2005 r. II KO 75/04 OSP 2006, z. 4, str. 39), ***ani też inaczej - wbrew jego treści - rozstrzygać o kwestiach zasadniczych, dotyczących bytu czy zakresu odpowiedzialności skazanego, a także rozmiaru kary i środków karnych, nawet wówczas, gdy samo uzasadnienie orzeczenia dowodzi ich merytorycznej niesłuszności.*** Przyjęcie bowiem dopuszczalności dokonywania w tym trybie takich korekt byłoby jaskrawym pogwałceniem zawartych w ustawie karnej procesowej unormowań, przede wszystkim, ale bynajmniej nie wyłącznie tych, które dotyczą jedynie dopuszczalnych możliwości wzruszania prawomocnych orzeczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karne

z 2009-04-16, IV KK 61/09 opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych rok 2009, Nr 1, poz. 922). Legalną drogą usuwania pomyłek o charakterze merytorycznym, zaistniałych w orzeczeniach sądowych jest korzystanie ze zwykłych lub nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Natomiast całkowicie niedopuszczalnym zabiegiem jest wykorzystanie trybu przewidzianego w art. 13 kkw do bezpośredniej zmiany merytorycznej treści orzeczenia. Postanowienia wydawane na podstawie powołanego przepisu służą jedynie wyjaśnieniu wątpliwości wynikających z **niekwestionowanej** treści rozstrzygnięcia podlegającego ewentualnej interpretacji lub powstających w związku z wydarzeniami, które nastąpiły albo ujawniły się już po ich wydaniu, a mają znaczenie dla procesu wykonywania kary. Nie do przyjęcia jest natomiast wykorzystanie tego trybu do ingerowania w treść wyroku podlegającego wykonaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2012-06-21, III KK 155/12).

Co do sprostowania wyroku - nie byłoby również dopuszczalne krygowanie wewnętrznie sprzecznej treści wyroku w trybie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej. Przepis art. 105 kpk zezwala na sprostowanie orzeczenia lub zarządzenia tylko w zakresie oczywistej omyłki pisarskiej i rachunkowej, niedopuszczalne natomiast jest sprostowanie w tym trybie błędnych rozstrzygnięć sądu co do winy i kary. W drodze sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej nie można zatem zmieniać lub uzupełniać merytorycznych elementów wyroku (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Karna z 2010-03-18, III KK 25/10 Opubl: Prokuratura i Prawo rok 2010, Nr 7-8, poz. 13, str. 9 oraz T. Grzegorzczak, K.P.K. Komentarz, Zakamycze 2003, wyd. III). Próba konwalidowania tego wyroku przez wydawanie postanowienia o sprostowaniu byłaby z góry skazana na niepowodzenie – utrwalony jest bowiem pogląd, że sprostowanie w trybie określonym w art. 105 kpk merytorycznych elementów wyroku nie pociąga za sobą skutków prawnych (por. wyrok SN z 3 kwietnia 2006 r., V KK 482/05, post. SN z 16 grudnia 2009 r., IV KK 347/09).

Co do treści uzasadnienia wewnętrznie sprzecznego wyroku - niczego nie zmienia również fakt, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku mowa jest o orzeczeniu środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat (s. 5 uzasadnienia). Nie może to usprawiedliwiać sprostowania takiego wyroku w trybie art. 105 kpk ani dokonywania jego wykładni w tym kierunku w trybie art. 13 § 1 kkw. W orzecznictwie podnosi się, że **uzasadnienie wyroku nie stanowi integralnego elementu tego orzeczenia, a** tym samym nie może ono być podstawą do występowania w trybie art. 13 § 1 kkw o wyjaśnienie przez Sąd, który wydał orzeczenie, wątpliwości co do jego wykonania ani nie może dostarczać argumentów do sprostowania wyroku w trybie art. 105 kpk (zob. np. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2010 r., II KK 42/10, OSNKW 2010, z. 11, poz. 101).

Podsumowując – z powyższego wynika, że w zaskarżonym wyroku zachodzi sprzeczność w treści zawartego w punkcie 2 orzeczenia dotyczącego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych, uniemożliwiająca jego wykonanie w tym zakresie. Tym samym Sąd dopuścił się rażącego uchybienia prawa karnego procesowego, które zgodnie z art. 439 § 1 pkt 7 kpk stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą – powodującą obowiązek uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na teść orzeczenia (art. 439 § 1 kpk).

Wobec uchylenia rozstrzygnięcia z punktu 2 (i powiązanego z nim rozstrzygnięcia z punktu 4) wyroku do ponownego rozpoznania z przyczyn podanych powyżej Sąd Okręgowy nie będzie odnosił się do podniesionych alternatywnie zarzutów zawartych w apelacji obrońcy dotyczących wyłączenia z zakazu kategorii pojazdów do których prowadzenia uprawnia prawo jazdy kategorii C i E (art. 436 kpk). Sąd Rejonowy ponownie rozpoznający sprawę weźmie pod uwagę te zawarte w apelacji obrońcy argumenty, pamiętając, że kwestia winy i kary grzywny oraz środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego oraz dotychczasowych kosztów sądowych jest już rozstrzygnięta, a ponownemu orzekaniu podlegać będzie jedynie kwestia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i zobowiązania do zwrotu prawa jazdy (rozstrzygnięcia z punktu 2 i 4 wyroku).

Wobec powyższego orzeczono jak w wyroku.